

Закон України Про нафту і газ

Цей Закон визначає основні правові, економічні та організаційні засади діяльності нафтогазової галузі України та регулює відносини, пов'язані з особливостями користування нафтогазоносними надрами, видобутком, транспортуванням, зберіганням та використанням нафти, газу та продуктів їх переробки з метою забезпечення енергетичної безпеки України, розвитку конкурентних відносин у нафтогазовій галузі, захисту прав усіх суб'єктів відносин, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, споживачів нафти і газу та працівників галузі.

Розділ I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ **Стаття 1. Визначення термінів**

У цьому Законі наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

нафтогазова галузь - галузь економіки України, яка разом з іншими галузями забезпечує пошук, розвідку та розробку родовищ нафти і газу, транспортування, переробку, зберігання і реалізацію нафти, газу та продуктів їх переробки;

відправники - фізичні або юридичні особи усіх форм власності, які забезпечують доставку на приймальні термінали підприємств магістрального трубопровідного транспорту нафти, газу або продуктів їх переробки відповідно до укладених угод;

внутрішня транспортна послуга - переміщення територією України нафти і газу та продуктів їх переробки як власного виробництва, так і тих, що надійшли з інших країн, для задоволення потреб споживачів України;

газ - корисна копалина, яка являє собою суміш вуглеводнів та неуглеводневих компонентів, перебуває у газоподібному стані за стандартних умов (тиску 760 мм ртутного стовпа і температури 20 град. С) і є товарною продукцією;

геологічне вивчення нафтогазоносності надр - комплекс робіт (геологічне знімання, геофізичні, геохімічні, аерокосмогеологічні дослідження, прямі пошуки, буріння і випробування свердловин, дослідно-промислова розробка, науково-дослідні і тематичні роботи, їх аналіз та узагальнення), що проводяться з метою вивчення геологічної будови і нафтогазоносності надр на певній території;

ділянка нафтогазоносних надр - обмежена по площі і глибині частина земної кори, на яку у встановленому порядку надається спеціальний дозвіл на

користування нафтогазоносними надрами;

дослідно-промислова експлуатація підземного сховища газу - проведення на вибраному для створення сховища об'єкті комплексу робіт, включаючи дослідні закачування та відбирання газу, з метою уточнення можливого максимального об'єму зберігання газу, інших гірничо-геологічних параметрів і техніко-економічних показників сховища та вибору раціонального варіанта його повного облаштування;

дослідно-промислова розробка родовища нафти і газу - стадія геологічного вивчення родовища, на якій здійснюється видобуток з родовища обмеженої кількості нафти і газу з метою визначення його промислової цінності, уточнення гірничо-геологічних та технологічних параметрів, необхідних для підрахунку запасів нафти, газу і супутніх компонентів та обґрунтування вибору раціонального методу (технології) промислової розробки родовища;

{Абзац одинадцятий статті 1 виключено на підставі Закону № 2467-VI від 08.07.2010}

угода про умови користування нафтогазоносними надрами, яка є невід'ємною частиною спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, - угода між центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр та заявником на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами про технічні, технологічні, організаційні, фінансові, економічні, соціальні, екологічні зобов'язання сторін та про порядок регулювання відносин між ними в процесі користування нафтогазоносними надрами на наданій ділянці надр;

магістральний трубопровідний транспорт нафти і газу - технологічний комплекс - окремий трубопровід (або сукупність трубопроводів) та пов'язані з ним єдиним технологічним процесом об'єкти, за допомогою яких здійснюється постачання нафти і газу споживачам, включаючи транзитне постачання через територію України;

користування нафтогазоносними надрами - геологічне вивчення і розробка нафтогазоносних надр з метою пошуку та розвідки родовищ нафти й газу, видобутку нафти й газу або їх зберігання, повернення (захоронення) супутніх і стічних вод, інших відходів, що видобуваються в процесі розвідки і розробки родовищ нафти і газу;

користувач нафтогазоносними надрами - юридична або фізична особа, що має спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами з метою пошуку

та розвідки родовищ нафти і газу, видобутку нафти і газу або їх зберігання, повернення (захоронення) супутніх і стічних вод, інших відходів, що видобуваються в процесі розвідки і розробки родовищ нафти і газу;

нафта - корисна копалина, що являє собою суміш вуглеводнів та розчинених в них компонентів, які перебувають у рідкому стані за стандартних умов (тиску 760 мм ртутного стовпа і температури 20 град. С), і є товарною продукцією;

нафтогазоносні надра - розташована під поверхнею суші та дном водоймищ частина земної кори, що простягається до глибин, доступних для геологічного вивчення та освоєння, яка містить нафту, газ та супутні їм компоненти;

об'єкти нафтогазовидобування - об'єкти, призначені для геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки та видобування вуглеводнів. До об'єктів нафтогазовидобування належать: нафтові та газові свердловини, газопроводи-шлейфи, установки комплексної підготовки газу, установки підготовки газу, установки попередньої підготовки газу, установки комплексної підготовки нафти, тимчасові дослідно-промислові установки підготовки нафти і газу, дотискувальні компресорні станції та інші об'єкти, пов'язані з експлуатацією об'єктів нафтогазовидобування;

облаштування родовища - комплекс проектних, вишукувальних, будівельних та інших робіт, які необхідно провести для введення родовища в промислову (дослідно-промислову) розробку, або робіт з будівництва, капітального ремонту, реконструкції і технічного переоснащення на діючих (облаштованих) родовищах;

перевалювальний комплекс - комплекс споруд для приймання, накопичення, тимчасового зберігання та перевантаження з одного виду транспорту на інший нафти, нафтопродуктів та скрапленого газу;

підземне сховище нафти, газу чи продуктів їх переробки - технологічний комплекс, штучно створений в природній або штучній ємності надр накопичувач нафти чи газу і технологічно поєднані з ним споруди, які служать для періодичного наповнення, зберігання і відбирання нафти, газу чи продуктів їх переробки для постачання споживачам;

поклад нафти і газу - одиничне природне скупчення нафти і газу в надрах;

промислова експлуатація підземного сховища нафти і газу - закачування у підземне сховище або вилучення з нього нафти чи газу;

промислова розробка родовища нафти і газу - технологічний процес вилучення з родовища нафти, газу та супутніх їм корисних компонентів, що здійснюється на основі відповідних проектних документів після завершення геологічного

вивчення родовища, геолого-економічної оцінки і затвердження у встановленому порядку запасів нафти, газу і супутніх компонентів;

родовище нафти і газу - природне скупчення нафти і газу, що складається з одного чи кількох покладів, які в плані (горизонтальній проекції) частково або повністю збігаються між собою;

розвідувальні роботи - геологознімальні, пошукові, геодезичні роботи, роботи з геологічного вивчення нафтогазоносності надр, роботи з дорозвідки та експлуатаційної розвідки родовищ, у тому числі буріння, облаштування та експлуатація нафтових і газових свердловин, з нового будівництва, технічного обслуговування, капітального ремонту і реконструкції нафтових і газових свердловин та пов'язаних з їх обслуговуванням об'єктів трубопровідного транспорту, виробничих споруд, під'їзних доріг, ліній електропередачі та зв'язку;

розробка родовища нафти і газу - технологічний процес вилучення з родовища нафти, газу та супутніх їм корисних компонентів, який складається з двох послідовних етапів - дослідно-промислової розробки родовища та промислової розробки родовища;

спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами - документ, що видається центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр і засвідчує право юридичної чи фізичної особи, якій цей документ виданий, на користування нафтогазоносними надрами протягом часу, в межах ділянки надр, на умовах, передбачених у цьому документі;

транзит нафти, газу та продуктів їх переробки трубопроводами - переміщення відповідно до укладених угод магістральними трубопроводами територією України між прикордонними пунктами приймання та здавання або на перевалювальні комплекси нафти, газу та продуктів їх переробки, що надійшли з території інших держав і призначені для споживачів за межами України, а також переміщення по магістральних трубопроводах нафти, газу та продуктів їх переробки, пов'язане з наданням послуг з тимчасового їх зберігання або переробки на території України з подальшим переміщенням за її межі;

транспортна послуга - виробничі операції з приймання, переміщення, здавання, тимчасового зберігання і перевантаження нафти, газу та продуктів їх переробки.

Стаття 2. Сфера дії Закону

Дія цього Закону поширюється на відносини, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх

переробки, незалежно від форм власності господарюючих суб'єктів - учасників таких відносин.

Дія цього Закону не поширюється на відносини, які регулюються Законом України "Про угоди про розподіл продукції".

Стаття 3. Законодавство про нафту і газ

Відносини, пов'язані з користуванням нафтогазоносними надрами, видобутком, транспортуванням, зберіганням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, регулюються Кодексом України про надра, Законом України "Про трубопровідний транспорт", Законом України "Про угоди про розподіл продукції", іншими нормативно-правовими актами, а також цим Законом з питань, пов'язаних з особливостями нафтогазової галузі.

Стаття 4. Особливості регулювання відносин у нафтогазовій галузі

Регулювання відносин у нафтогазовій галузі має особливості, пов'язані з об'єктивними умовами функціонування галузі:

постійним і безперервним збалансуванням видобутку, постачання і споживання газу, для забезпечення якого встановлюється єдине диспетчерське (оперативно-технологічне) управління Єдиною газотранспортною системою України;

наявністю Єдиної газотранспортної системи України для газопостачання споживачів;

підвищеною вибухо- та пожежонебезпечністю газу, нафти та продуктів їх переробки і необхідністю у зв'язку з цим підтримання надійності та безпеки експлуатації об'єктів нафтогазової галузі.

Стаття 4-1. Особливості регулювання відносин у нафтогазовій галузі підприємств, частка держави у статутному капіталі яких 50 відсотків та більше, господарських товариств, 50 відсотків та більше акцій (часток, паїв) яких знаходяться у статутних капіталах інших господарських товариств, акціонером яких є держава і володіє в них контрольним пакетом акцій

Підприємства, частка держави у статутному капіталі яких 50 відсотків та більше, господарські товариства, 50 відсотків та більше акцій (часток, паїв) яких знаходяться у статутних капіталах інших господарських товариств, акціонером яких є держава і володіє в них контрольним пакетом акцій, а також дочірні підприємства, представництва та філії таких підприємств і товариств, учасники договорів про спільну діяльність, та/або особи, уповноважені договорами про

спільну діяльність, укладеними за участю зазначених підприємств, щомісячно здійснюють продаж нафти сирової і газового конденсату власного видобутку, видобутих на підставі спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами (крім обсягів, що використовуються на власні технологічні потреби), а також скрапленого газу - виключно на біржових аукціонах.

Стартова ціна (без урахування податку на додану вартість та витрат на транспортування, постачання і зберігання) на біржових аукціонах для нафти та газового конденсату визначається на підставі митної вартості нафти за даними центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику, за 15 днів, що передують даті реєстрації заявок на проведення біржового аукціону, та з урахуванням надбавки за якість для нафти сирової і газового конденсату. Зниження ціни на нафту або на газовий конденсат на біржових аукціонах нижче стартової ціни не допускається.

Порядок організації та проведення біржових аукціонів з продажу нафти сирової і газового конденсату власного видобутку, скрапленого газу, визначення стартових цін на таких аукціонах, надбавок за якість для нафти сирової і газового конденсату, а також порядок визначення обсягів реалізації на біржових аукціонах скрапленого газу для потреб населення встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Передача покупцям нафти сирової і газового конденсату здійснюється на родовищах або вузлах обліку суб'єктів господарювання, визначених частиною першою цієї статті. Відвантаження придбаних на біржових аукціонах нафти сирової і газового конденсату здійснюється залізничним, автомобільним або трубопровідним транспортом. Спосіб відвантаження та напрямок транспортування визначаються покупцем у відповідних договорах купівлі-продажу.

У разі якщо ціна, за якою здійснюється реалізація нафти сирової і газового конденсату на біржових аукціонах, нижча за стартову ціну, яка визначена згідно з частиною другою цієї статті, суб'єкти господарювання, визначені частиною першою цієї статті, сплачують до державного бюджету штраф у розмірі 100 відсотків різниці вартості, обчисленої за стартовою ціною та фактичними цінами реалізації. Стягнення таких штрафів здійснюється податковими органами за поданням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі.

Якщо під час чергового біржового аукціону виставлені на продаж обсяги нафти сирової або газового конденсату не були реалізовані повністю або частково, вони виставляються на додатковий біржовий аукціон, що проводиться того самого календарного місяця. У разі якщо продаж зазначених обсягів нафти сирової і

газового конденсату не відбувся на додатковому біржовому аукціоні або додатковий біржовий аукціон не був проведений, нереалізовані обсяги нафти сирової і газового конденсату на підставі договору купівлі-продажу за стартовою ціною додаткового біржового аукціону реалізуються Національній акціонерній компанії "Нафтогаз України". Національна акціонерна компанія "Нафтогаз України" оплачує відвантажені обсяги нафти сирової і газового конденсату протягом 30 днів з дати укладення договору купівлі-продажу.

З метою дотримання вимог цієї статті передання нафти сирової, газового конденсату та скрапленого газу на умовах договорів комісії, давальницької переробки, інших договорів, що не передбачають передання права власності на них, не допускається.

Дія цієї статті поширюється виключно на тих учасників договорів про спільну діяльність, відповідно до яких вартість вкладу підприємств, частка держави у статутному капіталі яких 50 відсотків та більше, господарських товариств, 50 відсотків та більше акцій (часток, паїв) яких знаходяться у статутних капіталах інших господарських товариств, акціонером яких є держава і володіє в них контрольним пакетом акцій, а також дочірніх підприємств, представництв та філій таких підприємств і товариств, становить 50 відсотків та більше загальної вартості вкладів учасників договорів про спільну діяльність.

Стаття 5. Принципи державної політики в нафтогазовій галузі

Державна політика в нафтогазовій галузі базується на принципах:

державного управління в нафтогазовій галузі;

державного регулювання діяльності в нафтогазовій галузі;

збереження цілісності та забезпечення надійності і ефективності функціонування Єдиної газотранспортної системи України, єдиного диспетчерського (оперативно-технологічного) управління нею;

створення умов для розвитку та підвищення ефективності діяльності нафтогазової галузі;

безпеки експлуатації об'єктів нафтогазової галузі;

раціонального споживання газу, нафти та продуктів їх переробки та впровадження енергозберігаючих технологій, включаючи обладнання газопроводів газотурбінними та турбодетандерними установками;

додержання єдиних державних норм і правил усіма суб'єктами відносин, пов'язаних з видобутком, транспортуванням, постачанням і використанням газу,

нафти та продуктів їх переробки;

забезпечення екологічно безпечного функціонування об'єктів нафтогазової галузі;

забезпечення захисту прав та інтересів усіх суб'єктів відносин, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, споживачів нафти і газу та працівників галузі;

сприяння розвитку конкурентних відносин на ринку газу, нафти та продуктів їх переробки;

забезпечення підготовки кадрів високої кваліфікації для нафтогазової галузі;

створення умов для підтримання стабільного фінансового стану нафтогазової галузі;

взаємної відповідальності постачальників газу, нафти і продуктів їх переробки та споживачів;

створення умов для перспективних наукових досліджень;

забезпечення раціонального використання надр в інтересах Українського народу і надрокористувачів;

пріоритетного використання вітчизняного науково-технічного, технологічного та кадрового потенціалу;

додержання вимог, необхідних для забезпечення прозорості у видобувних галузях.

Розділ II. ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ НАФТОГАЗОВОЇ ГАЛУЗІ

Стаття 6. Державне управління в нафтогазовій галузі

Верховна Рада України визначає основні напрями державної політики у нафтогазовій галузі та здійснює законодавче регулювання відносин у ній.

Кабінет Міністрів України та інші уповноважені на це органи виконавчої влади в межах повноважень, визначених законом, реалізують державну політику в нафтогазовій галузі та здійснюють управління нею.

Стаття 7. Державне регулювання діяльності в нафтогазовій галузі

Державне регулювання діяльності в нафтогазовій галузі здійснюється шляхом встановлення загальних правил здійснення цієї діяльності суб'єктами підприємницької діяльності, надання ліцензій на здійснення окремих видів діяльності, спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та формування тарифної політики та іншими засобами, що визначаються законами.

Основними завданнями державного регулювання нафтогазової галузі є:

сприяння конкуренції у нафтогазовому комплексі;

забезпечення проведення цінової та тарифної політики в нафтогазовому комплексі;

захист прав усіх суб'єктів відносин, що виникають у зв'язку з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, споживачів нафти і газу та працівників галузі.

Стаття 8. Антимонопольні обмеження в нафтогазовій галузі

Суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють видобуток нафти і газу, транспортування нафти трубопроводами, транспортування і розподіл природного газу і визнані в установленому законодавством порядку монополістами на ринках нафти і газу, не можуть припиняти свою діяльність або зменшувати її обсяг з метою створення дефіциту нафти чи газу, якщо необхідність такого обмеження не встановлена чинним законодавством.

У разі виникнення спорів між сторонами угоди про транзит не допускається припинення або скорочення транзиту нафти, газу та продуктів їх переробки підприємством трубопровідного транспорту до вирішення спору в суді, якщо інше не передбачено відповідною угодою.

Розділ III. ПОВНОВАЖЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Стаття 9. Повноваження органів місцевого самоврядування

До повноважень органів місцевого самоврядування у відносинах, пов'язаних з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, розробкою родовищ нафти і газу, переробкою нафти і газу, зберіганням, транспортуванням та реалізацією нафти, газу та продуктів їх переробки, в межах їх компетенції належить:

надання відповідно до законодавства згоди на розміщення на відповідній підпорядкованій їм території об'єктів нафтогазового комплексу, сфера екологічного впливу діяльності яких згідно з діючими нормативами включає відповідну територію;

{Абзац третій частини першої статті 9 виключено на підставі Закону № 1578-IV від 04.03.2004}

участь у розробці комплексних планів нафтогазопостачання споживачів на підпорядкованій їм території;

участь у розробці і реалізації системи заходів щодо роботи об'єктів нафтогазової галузі у надзвичайних умовах;

інші повноваження, визначені законом.

Органи місцевого самоврядування не мають права втручатися в господарську діяльність суб'єктів, що здійснюють геологічне вивчення нафтогазоносності надр, розробку родовищ нафти і газу, переробку нафти і газу, зберігання, транспортування та реалізацію нафти, газу та продуктів їх переробки, крім випадків, передбачених чинним законодавством.

Розділ IV. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ КОРИСТУВАННЯ НАФТОГАЗОНОСНИМИ НАДРАМИСтаття 10. **Право власності на нафту і газ**

Право власності на природні ресурси нафти і газу, які знаходяться в межах території України, її територіальних вод та виключної (морської) економічної зони, належить Українському народу.

Нафта і газ, видобуті користувачем нафтогазоносних надр і повернуті в надра для зберігання, технологічних цілей або запобігання їх знищенню, належать користувачу нафтогазоносними надрами, якщо інше не передбачено цим Законом або угодою про умови користування нафтогазоносними надрами.

Після закінчення строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами державне майно, що було надане у користування власнику цього дозволу, повертається державі. Споруди, обладнання та інші активи, що були створені власником спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами в процесі здійснення підприємницької діяльності в нафтогазовій галузі, є його власністю і після закінчення строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами можуть використовуватися ним на власний розсуд.

Стаття 11. Спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами

Користування нафтогазоносними надрами, пошук і розвідка родовищ нафти і газу, їх експлуатація, спорудження та експлуатація підземних сховищ для зберігання нафти і газу здійснюються лише за наявності спеціальних дозволів на

користування нафтогазоносними надрами, що надаються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, на умовах, визначених чинним законодавством.

Спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами має містити зокрема:

відомості про отримувача спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, вид робіт, на проведення яких він видається;

визначення меж ділянки нафтогазоносних надр, що надаються в користування;

строк дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

перелік обов'язкових додатків, у тому числі угоду про умови користування нафтогазоносними надрами.

Стаття 12. Принципи надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

Надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами здійснюється з дотриманням принципів:

відкритості конкурсної системи при виборі переможця конкурсу на отримання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами;

наявності у заявника відповідної кваліфікації, матеріально-технічних та фінансових можливостей для користування нафтогазоносними надрами;

забезпечення державою гарантій власникам спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та захист їх інтересів відповідно до законодавства протягом усього строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

забезпечення власниками спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами взятих на себе зобов'язань, передбачених чинним законодавством та спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами;

забезпечення максимально ефективного і раціонального використання нафтогазоносних надр;

платності надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами;

погодження центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр умов конкурсів по кожній ділянці нафтогазоносних надр з органами місцевого самоврядування, а на користування нафтогазоносними надрами з метою промислової розробки - і із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері промислової безпеки та державного гірничого нагляду;

врахування результатів оцінки впливу на довкілля у разі видобування нафти і газу (промислової розробки родовищ).

Стаття 13. Види спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

На користування нафтогазоносними надрами надаються такі види спеціальних дозволів:

на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислову розробку родовищ;

на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислову розробку родовищ з подальшим видобуванням нафти і газу (промисловою розробкою родовищ);

на видобування нафти і газу (промислову розробку родовищ);

на будівництво та експлуатацію підземних споруд, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин, у тому числі підземних сховищ нафти чи газу та споруд для захоронення відходів виробництва нафтогазової галузі і супутніх вод.

Видобування не придатних для побутового використання мінералізованих підземних вод для потреб нафтогазової галузі та захоронення супутніх і стічних вод у нафтогазоносних пластах та пластах, насичених мінералізованими водами, що не придатні для господарського і побутового використання, в межах цієї ділянки здійснюються користувачами нафтогазоносних надр без спеціального дозволу на водокористування.

Придатність мінералізованих підземних вод для побутового та господарського використання встановлюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення.

Користувач нафтогазоносними надрами, який має спеціальний дозвіл на видобування нафти і газу, має право проводити в межах наданої йому ділянки

надр пошук і розвідку нових покладів нафти і газу.

Користувач нафтогазоносними надрами, який має спеціальний дозвіл на створення і використання підземних сховищ газу, нафти та продуктів їх переробки, може без укладання додаткової угоди здійснювати на одержаній ділянці надр додаткове геологічне вивчення (дорозвідку) об'єктів, у яких планується створити підземні сховища.

Стаття 14. Порядок надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

Спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами надаються переможцям аукціонів, крім випадків, визначених Кабінетом Міністрів України, центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр. Порядок проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами та порядок їх надання встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не може дарувати, продавати або в інший спосіб відчужувати права, надані йому спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами, іншій юридичній чи фізичній особі, в тому числі передавати їх до статутних капіталів створюваних за його участю суб'єктів господарювання, а також вноситись як вклад у спільну діяльність.

Надання спеціальних дозволів на видобування нафти і газу (промислому розробку родовищ) здійснюється з урахуванням результатів оцінки впливу на довкілля.

Продовження строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, його переоформлення, внесення до нього змін, зокрема у разі збільшення запасів корисних копалин, не є наданням спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами та здійснюється безоплатно.

Статтю 15 виключено

Статтю 16 виключено

Стаття 17. Строк дії спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами

Спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами надається на такий строк для:

геологічного вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислової розробки родовищ на суші - не більш як на 5 років, на континентальному шельфі та у межах виключної (морської) економічної зони України - 10 років;

видобутку нафти і газу (промислової розробки родовищ) на суші - не більш як на 20 років, на континентальному шельфі та у межах виключної (морської) економічної зони України - не більш як на 30 років;

геологічного вивчення нафтогазоносних надр з подальшою промисловою розробкою виявлених родовищ - на строк, що охоплював би період дії окремих спеціальних дозволів на геологічне вивчення нафтогазоносних надр і на видобування нафти і газу (промислову розробку родовищ), але не більш як на 20 років на суші і не більш як на 30 років на континентальному шельфі та в межах виключної (морської) економічної зони України;

спорудження та експлуатації підземних сховищ нафти чи газу - не більш як на 50 років.

Користувач нафтогазоносними надрами, який належно виконував вимоги та умови, передбачені спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами та угодою про користування нафтогазоносними надрами, має право на продовження строку дії цього дозволу.

Строк дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами починається з дня одержання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, якщо в ньому не передбачено інше, та завершується в останній день такого строку або в день набрання законної сили рішенням суду про анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами чи про визнання його недійсним з підстав, встановлених цим Законом. Користувач нафтогазоносними надрами зобов'язаний приступити до проведення робіт на визначеній ділянці нафтогазоносних надр не пізніше ніж через 180 календарних днів з дня початку строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами.

Продовження строку дії спеціальних дозволів на користування надрами, наданих на ділянки, розташовані на тимчасово окупованій території України, здійснюється з урахуванням особливостей, встановлених законом.

Стаття 18. Надання земельних ділянок для потреб нафтогазової галузі

Надання земельних ділянок у користування для потреб нафтогазової галузі здійснюється у порядку, встановленому земельним законодавством України.

Земельні ділянки усіх форм власності та категорій надаються власникам спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами для будівництва, розміщення і експлуатації об'єктів нафтогазовидобування та облаштування родовища шляхом встановлення земельних сервітутів без зміни цільового призначення цих земельних ділянок, крім земель природно-заповідного фонду, оздоровчого призначення, рекреаційного призначення, історико-культурного призначення та водного фонду.

Власникам землі та землекористувачам відшкодовуються збитки та втрати, завдані внаслідок користування земельними ділянками для потреб нафтогазової галузі.

Фінансування робіт із землеустрою та державна реєстрація сервітуту здійснюються за рахунок коштів осіб, на користь яких встановлюється сервітут. Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами може виступати замовником робіт із землеустрою для встановлення сервітутів у межах визначеної спеціальним дозволом ділянки надр.

Для встановлення земельного сервітуту власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами письмово звертається до власника (користувача) земельної ділянки з пропозицією укласти договір про встановлення земельного сервітуту та додає до звернення проект такого договору із зазначенням, серед іншого, запропонованого розміру плати за встановлення земельного сервітуту та її індексації. Друга сторона розглядає звернення, підписує договір або надає письмову мотивовану відмову у його укладенні протягом 15 днів з дня отримання відповідного звернення.

У разі недосягнення згоди щодо укладення договору про встановлення земельного сервітуту для потреб нафтогазової галузі спір про встановлення земельного сервітуту вирішується у судовому порядку з урахуванням вимог цієї статті.

Рішення суду про встановлення земельного сервітуту є підставою для державної реєстрації права земельного сервітуту. У такому разі оплата за встановлення земельного сервітуту здійснюється шляхом перерахування грошових коштів на банківський рахунок власника (користувача) земельної ділянки або внесення грошових коштів на депозит нотаріуса в порядку, встановленому законом, за місцем розташування земельної ділянки.

Дія сервітуту, встановленого відповідно до цієї статті, зберігається у разі переходу прав на земельну ділянку, щодо якої встановлено сервітут, до іншої особи, а також у разі зміни осіб, на користь яких встановлено сервітут. У таких випадках до раніше укладених договорів про встановлення сервітутів можуть

вноситися відповідні зміни, якщо інше не передбачено договором.

Стаття 19. Вимоги до ділянок, на які надаються спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами

Ділянки, на які надаються спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами, повинні обмежуватися відповідною площею і глибиною. Повний або частковий збіг ділянок для однакових видів користування нафтогазоносними надрами (крім геологічного вивчення нафтогазоносних надр) не допускається.

Для видобування і зберігання нафти і газу ділянки нафтогазоносних надр повинні повністю охоплювати виявлене родовище нафти чи газу або створене підземне сховище.

Розміри ділянки нафтогазоносних надр, яка надається для видобування нафти і газу, повинні відповідати розміру родовища.

Розміри і межі ділянок, що надаються у користування, встановлюються центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр відповідно до законодавства.

Максимальна площа ділянок, які надаються для геологічного вивчення нафтогазоносних надр, не може перевищувати 500 квадратних кілометрів, для ділянок Чорного моря не може перевищувати 1000 квадратних кілометрів. На умовах угод про розподіл продукції площа ділянок може визначатися Кабінетом Міністрів України.

Якщо виявлене родовище або створене підземне сховище виходить за межі ділянки нафтогазоносних надр, наданої у користування з метою геологічного вивчення, за заявкою користувача нафтогазоносними надрами розмір цієї ділянки може бути збільшено для цієї ж мети без проведення конкурсу, якщо суміжна ділянка нафтогазоносних надр не надана в користування.

Стаття 20. Основні права та обов'язки користувачів нафтогазоносними надрами

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами має право:

використовувати надану йому ділянку нафтогазоносних надр для здійснення виключно того виду діяльності, що зазначений у спеціальному дозволі на користування нафтогазоносними надрами;

залучати на підрядних умовах виконавців окремих видів робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами, які мають технічні можливості, що відповідають вимогам чинного законодавства, за умови прийняття ними відповідальності за порушення екологічних вимог;

вести, припиняти свою діяльність на ділянці нафтогазоносних надр на умовах, визначених цим Законом та угодою про умови користування нафтогазоносними надрами.

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами зобов'язаний:

забезпечити повноту геологічного вивчення, раціональне комплексне використання і охорону нафтогазоносних надр згідно з угодою про умови користування нафтогазоносними надрами та програмою робіт;

додержуватися вимог законодавства України, чинних правил, норм виконання робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами;

створити безпечні для працівників і населення умови проведення робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами;

відшкодувати збитки, заподіяні підприємствам, установам, організаціям, громадянам та довкіллю;

забезпечити підготовку і розкриття звітів (консолідованих звітів) про платежі на користь держави та інформації про укладені договори (угоди) щодо користування надрами в обсязі та у порядку, встановлених Законом України "Про забезпечення прозорості у видобувних галузях".

Додатковий перелік прав та обов'язків власника спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами визначається угодою про умови користування нафтогазоносними надрами.

Стаття 21. Надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами для створення та використання підземних сховищ нафти, газу та продуктів їх переробки

Надання спеціальних дозволів на створення та використання підземних сховищ здійснюється на підставі техніко-економічного обґрунтування доцільності їх створення в порядку, передбаченому цим Законом.

Стаття 22. Особливості надання спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами в межах територіальних вод та виключної (морської) економічної зони України

На ділянках нафтогазоносних надр, що знаходяться в межах територіальних вод та виключної (морської) економічної зони України і на використання яких отримано спеціальний дозвіл, ведення робіт здійснюється відповідно до особливого режиму, який встановлюється власником спеціального дозволу за погодженням із центральними органами виконавчої влади, що забезпечують реалізацію державної політики у сферах захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, безпеки на морському та річковому транспорті, рибного господарства, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Надання у користування нафтогазоносних надр в межах виключної (морської) економічної зони України здійснюється з урахуванням правового режиму морських просторів.

Одержання спеціального дозволу на користування ділянкою нафтогазоносних надр, що знаходиться в межах територіальних вод або виключної (морської) економічної зони України, означає одночасне набуття права на користування акваторією в межах цієї ділянки для проведення робіт, передбачених спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами. У разі неможливості розмістити відповідні технологічні споруди для користування нафтогазоносними надрами в межах акваторії ділянки нафтогазоносних надр ці споруди розміщуються в акваторії поза межами ділянки нафтогазоносних надр. Розміщення будь-яких технологічних споруд для користування нафтогазоносними надрами протягом усього строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами в межах територіальних вод та виключної (морської) економічної зони України погоджуються центральними органами виконавчої влади, що забезпечують реалізацію державної політики у сферах захисту державного кордону та охорони суверенних прав України в її виключній (морській) економічній зоні, безпеки на морському та річковому транспорті, рибного господарства, та центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища.

В угоді про умови користування ділянкою нафтогазоносних надр щодо користування ділянкою нафтогазоносних надр, що знаходяться в межах територіальних вод або виключної (морської) економічної зони України, можуть встановлюватися додаткові вимоги, які не суперечать чинному законодавству.

Стаття 23. Спільне використання нафтогазоносних надр у нафтогазовій галузі

Якщо під час розвідувальних робіт відповідним центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр зроблено обґрунтований висновок про знаходження родовища (родовищ) нафти і газу в межах ділянок двох або більше користувачів нафтогазоносними надрами, між цими користувачами укладається угода про спільну розвідку та розробку родовища.

У разі виникнення спору щодо умов спільного користування надрами спір вирішується в судовому порядку.

Стаття 24. Відмова у наданні спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами

Спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами не надається у разі, коли:

не виконані вимоги цього Закону та умови проведення конкурсу;

заявником подано документи з порушенням вимог проведення конкурсу на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

заявником надано недостовірні або неповні відомості про себе.

Спори, що виникають у разі відмови у наданні спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, вирішуються у судовому порядку.

Стаття 25. Визнання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами недійсним

Спеціальні дозволи на користування нафтогазоносними надрами, видані з порушенням встановленого порядку їх отримання, визнаються недійсними в судовому порядку.

Стаття 26. Зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами

Дія спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами може бути тимчасово зупинена виключно за результатами проведення заходів державного геологічного контролю центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, безпосередньо або за поданням органів державного гірничо-технічного, екологічного і санітарного контролю та органів місцевого самоврядування у разі:

порушення користувачем нафтогазоносними надрами або уповноваженим ним виконавцем робіт умов спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами або угоди про умови користування нафтогазоносними надрами;

виникнення внаслідок виконання робіт, пов'язаних з користуванням нафтогазоносними надрами на ділянці, безпосередньої загрози життю чи здоров'ю працівників користувача нафтогазоносними надрами або населення;

неодноразового порушення вимог законодавства щодо охорони довкілля і раціонального використання нафтогазоносних надр;

виконання на наданій ділянці робіт, не обумовлених спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами, крім пошуків і розвідки нових покладів нафти і газу в межах ділянки.

Протягом 20 календарних днів після зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами надрокористувач зобов'язаний зупинити виконання на наданій йому у користування ділянці надр цільових робіт, передбачених цим дозволом.

Зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не знімає з користувача нафтогазоносними надрами обов'язку проводити роботи, пов'язані із запобіганням виникненню аварійної ситуації або усуненням її наслідків, а також виконання заходів, спрямованих на усунення порушень, що стали підставою для зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами.

Зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не перериває строк дії цього дозволу.

Дія спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами поновлюється після усунення користувачем нафтогазоносних надр причин, що обумовили зупинення його дії, і сплати усіх фінансових санкцій, накладених у зв'язку з причинами, що обумовили зупинення його дії.

Стаття 27. Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами

Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами здійснюється у разі:

відмови користувача нафтогазоносними надрами від користування нафтогазоносними надрами;

ліквідації суб'єкта господарської діяльності, якому надано спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами;

вилучення в установленому законодавством порядку наданої у користування ділянки нафтогазоносних надр;

визнання виданого спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами недійсним;

зупинення дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами і невжиття користувачем нафтогазоносними надрами заходів для усунення причин цього зупинення;

якщо користувач нафтогазоносними надрами без поважних причин протягом 180 календарних днів з моменту початку строку дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами не приступив до користування нафтогазоносними надрами;

використання нафтогазоносних надр не за призначенням.

Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами здійснюється центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, а у випадках, передбачених абзацами четвертим - сьомим частини першої цієї статті, у разі незгоди надрокористувача - у судовому порядку.

Рішення про анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами може бути оскаржене у судовому порядку.

Анулювання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами тягне за собою розірвання угоди з надрокористувачем про умови користування нафтогазоносними надрами.

Відшкодування збитків сторін, пов'язаних із анулюванням спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, здійснюється сторонами відповідно до угоди про умови користування нафтогазоносними надрами. У разі виникнення спору щодо відшкодування збитків він вирішується у судовому порядку.

Стаття 28. Угода про умови користування нафтогазоносними надрами

Угода про умови користування нафтогазоносними надрами є невід'ємним додатком до спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, який регулює і конкретизує передбачені законодавством України та спеціальним дозволом технічні, технологічні, організаційні, фінансові, економічні, соціальні,

екологічні аспекти користування нафтогазоносними надрами на відповідній ділянці нафтогазоносних надр.

Переможець конкурсу на отримання спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами укладає із центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр угоду про передбачені конкурсом умови користування нафтогазоносними надрами.

Істотними умовами угоди про умови користування нафтогазоносними надрами є:

програма робіт, що повинна бути виконана власником спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, порядок її уточнення чи зміни;

джерела фінансування робіт;

строки виконання робіт;

зобов'язання щодо охорони довкілля;

умови продовження, зупинення або анулювання дії спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами, в тому числі при виникненні форс-мажорних обставин;

порядок здійснення контролю за виконанням умов спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами;

право власності на інформацію, отриману в результаті користування нафтогазоносними надрами;

порядок проведення і фінансування ліквідаційних робіт;

відповідальність сторін;

порядок розгляду спорів.

Пропозиції, зобов'язання та гарантії претендента, на підставі яких його було визнано переможцем конкурсу, є обов'язковими для виконання і зазначаються в угоді про умови користування нафтогазоносними надрами.

Угода про умови користування нафтогазоносними надрами може доповнюватися іншими умовами, які не суперечать чинному законодавству і визначаються з урахуванням особливостей проведення передбачених спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами робіт.

Стаття 29. Державний контроль і нагляд за дотриманням правил і

нормативів користування нафтогазоносними надрами і умов спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та угоди про умови користування нафтогазоносними надрами

Державний контроль за дотриманням правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами, умов спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами та угод про умови користування нафтогазоносними надрами здійснюють центральні органи виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, органи місцевого самоврядування в межах своєї компетенції.

Державний нагляд за веденням робіт по геологічному вивченню нафтогазоносних надр та їх використанню здійснює центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері промислової безпеки та державного гірничого нагляду.

Користувач нафтогазоносними надрами зобов'язаний надавати цим органам необхідну для їх роботи документацію та інформацію, давати усні або письмові пояснення з питань, що належать до компетенції цих органів.

У разі виявлення порушень відповідні органи можуть тимчасово зупинити провадження робіт, передбачених спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами, до усунення цих порушень (зупинити дію спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами), а також внести на розгляд центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері промислової безпеки та державного гірничого нагляду питання про позбавлення надрокористувача спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами.

Розділ V. ОСОБЛИВОСТІ ПРАВОВІДНОСИН У СФЕРІ ГЕОЛОГІЧНОГО ВИВЧЕННЯ НАФТОГАЗОНОСНОСТІ НАДРСтаття 30. **Проведення геологорозвідувальних робіт на ділянках, де здійснюється видобування нафти і газу**

У разі коли на ділянці, наданій користувачеві нафтогазоносними надрами для видобування нафти і газу, виникає необхідність проведення пошукових і розвідувальних робіт, центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр зобов'язаний надіслати користувачеві нафтогазоносними надрами пропозицію щодо проведення таких робіт.

Користувач нафтогазоносними надрами, який одержав таку пропозицію, повинен у місячний строк дати письмову згоду на проведення пошукових і розвідувальних

робіт або обгрунтовану відмову від нього.

У разі відмови користувача нафтогазоносними надрами або неодержання протягом місяця від нього відповіді центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр оголошує конкурс на отримання спеціального дозволу на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислову розробку на цій ділянці.

Стаття 31. Державна реєстрація та облік геологорозвідувальних робіт

Роботи, пов'язані з геологічним вивченням нафтогазоносності надр, підлягають обов'язковій державній реєстрації та обліку, що провадяться у встановленому законодавством порядку відповідним центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Матеріали для реєстрації таких геологорозвідувальних робіт надає користувач нафтогазоносними надрами.

Стаття 32. Звітність про геологічне вивчення нафтогазоносних надр

Користувач нафтогазоносними надрами, який здійснює роботи з геологічного вивчення нафтогазоносності надр, після їх завершення складає геологічний звіт про виконані роботи та їх результати і передає його до Державного інформаційного геологічного фонду України.

Розвідувальні роботи на родовищах нафти і газу завершуються шляхом затвердження центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, або іншими уповноваженими підприємствами, установами чи організаціями геолого-економічної оцінки запасів нафти і газу та супутніх компонентів у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Звіт про геолого-економічну оцінку запасів передається до Державного інформаційного геологічного фонду України.

Стаття 33. Володіння і розпорядження геологічною інформацією щодо нафтогазоносності надр

Геологічна інформація, одержана (придбана) за рахунок коштів Державного бюджету України, є державною власністю і використовується згідно з чинним законодавством України.

Геологічна інформація, одержана (придбана) за власні кошти користувача нафтогазоносними надрами, є його власністю. Умови використання цієї інформації встановлюються чинним законодавством України.

Порядок розпорядження геологічною інформацією щодо нафтогазоносних надр визначається Кабінетом Міністрів України.

Будь-яка юридична або фізична особа може звернутися із запитом щодо геологічної інформації в Державний інформаційний геологічний фонд України.

Державний інформаційний геологічний фонд України надає інформацію щодо нафтогазоносності надр за запитом будь-якої юридичної або фізичної особи в установленому законодавством порядку.

Інформація, що є власністю користувача нафтогазоносними надрами, яка не підлягає передачі до Державного інформаційного геологічного фонду України, повинна зберігатися користувачем нафтогазоносними надрами або його правонаступниками згідно з законодавством.

Стаття 34. Фінансування геологічного вивчення нафтогазоносних надр

Геологічне вивчення нафтогазоносних надр проводиться за рахунок передбачених у Державному бюджеті України коштів, за власні кошти користувачів нафтогазоносними надрами або за кошти з інших джерел, не заборонених чинним законодавством.

Порядок формування і використання коштів на геологічне вивчення нафтогазоносних надр визначається чинним законодавством України.

У разі якщо геологічне вивчення родовищ або покладів нафтогазоносних надр, взятих на державний облік і зарахованих до державного фонду родовищ корисних копалин, повністю здійснювалося за рахунок коштів Державного бюджету України, ці поклади передаються в промислову розробку на конкурсних засадах.

Розділ VI. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ОСНОВИ РОЗРОБКИ РОДОВИЩ НАФТИ І ГАЗУ

Стаття 35. Дослідно-промислова розробка родовищ нафти і газу

Введення родовища або окремого покладу в дослідно-промислову розробку здійснюється користувачем нафтогазоносними надрами на підставі проекту дослідно-промислової розробки родовища (покладу) та проекту його облаштування, інвестиційного проекту (програми).

Дослідно-промислова розробка родовища або окремого покладу здійснюється після подання затвердженого користувачем нафтогазоносними надрами

протоколу затвердження проекту дослідно-промислової розробки родовища (покладу) до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Видобуток нафти і газу з родовища (покладу) за час його дослідно-промислової розробки не повинен спричиняти істотного зменшення обсягу їх кінцевого видобутку із надр та обмежувати вибір найбільш ефективних методів промислової розробки родовища.

Видобуток нафти і газу з родовища (покладу) при дослідно-промисловій розробці повинен здійснюватися в режимах, обсягах і терміни відповідно до проекту дослідно-промислової розробки з дотриманням показників інвестиційного проекту (програми).

Стаття 36. Введення родовищ нафти і газу у промислову розробку

Введення родовища або окремого покладу нафти і газу у промислову розробку здійснюється користувачем нафтогазоносними надрами.

Для введення родовища (покладу) нафти і газу у промислову розробку користувач нафтогазоносними надрами повинен мати:

спеціальний дозвіл на видобування нафти і газу (промислову розробку родовищ) або на геологічне вивчення нафтогазоносних надр, у тому числі дослідно-промислову розробку родовищ, з подальшим видобуванням нафти, газу (промисловою розробкою родовищ);

затверджену в установленому порядку геолого-економічну оцінку запасів родовища (покладу) за результатами розвідувальних робіт;

{Абзац четвертий частини другої статті 36 виключено на підставі Закону № 2314-VIII від 01.03.2018}

технологічний проект (схему) промислової розробки родовища (покладу), комплексний проект його облаштування, виконаний згідно із законодавством, та інвестиційний проект (програму).

{Абзац шостий частини другої статті 36 виключено на підставі Закону № 2314-VIII від 01.03.2018}

Промислова розробка родовища здійснюється після подання затвердженого користувачем нафтогазоносними надрами протоколу затвердження проекту промислової розробки родовища (покладу) до центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр.

Стаття 37. Основні вимоги до промислової розробки родовищ нафти і газу

Під час здійснення промислової розробки родовищ нафти і газу користувачі нафтогазоносними надрами зобов'язані:

застосовувати прогресивні технології і техніку, що забезпечують раціональне використання нафтогазоносних надр та найбільш повне вилучення з нафтогазоносних надр і використання нафти, газу і супутніх компонентів;

не допускати вибіркової розробки найбільш продуктивних ділянок родовищ;

безумовно і своєчасно виконувати всі технічні вимоги затвердженого технологічного проекту (схеми) розробки родовища і комплексного проекту його облаштування;

дотримуватися показників інвестиційного проекту (програми);

дотримуватися правил розробки нафтових і газових родовищ, затверджених рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища;

забезпечувати достовірний облік видобутих нафти, газу, супутніх компонентів, а також закачки в пласти води та газу за кожною свердловиною, покладом і за родовищем в цілому, своєчасне подання відповідним органам виконавчої влади встановлених форм звітності відповідно до чинного законодавства;

забезпечувати безумовне виконання встановлених норм і правил щодо забезпечення раціонального використання нафтогазоносних надр під час промислової розробки родовищ, а також вимог чинного законодавства з питань охорони праці та охорони довкілля;

у разі виявлення фактів вилучення нафти і газу на родовищах, розташованих у прикордонних зонах, з території сусідніх держав, негайно повідомляти про це відповідні органи державної влади;

надавати представникам органів, які здійснюють державний контроль і нагляд за дотриманням правил і нормативів користування нафтогазоносними надрами, під час виконання ними службових обов'язків необхідну інформацію та забезпечувати вільний доступ на об'єкти нафтогазової галузі;

забезпечувати повне і своєчасне виконання умов спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами та угоди про умови користування нафтогазоносними надрами;

відшкодувати заподіяні ними збитки підприємствам, установам, організаціям, громадянам та довкіллю.

Стаття 38. Виведення родовищ нафти і газу з промислової розробки

Виведення родовищ нафти і газу з промислової розробки, а також контроль за впливом ліквідованих при цьому промислових об'єктів на довкілля здійснюються в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, з додержанням вимог чинного законодавства.

Стаття 39. Страхування при промисловій розробці родовищ нафти і газу

При розробці нафтогазоносних надр власники спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами зобов'язані укласти страхові угоди на випадок:

завдання екологічної шкоди внаслідок аварій чи технічних неполадок при розробці нафтогазового родовища;

пошкодження державного майна протягом строку розробки нафтогазового родовища, наданого в користування.

Власник спеціального дозволу на користування нафтогазоносними надрами також має право укладати угоди про добровільне страхування.

Розділ VII. ПІДЗЕМНІ СХОВИЩА НАФТИ, ГАЗУ І НАФТОПРОДУКТІВ

Стаття 40. Право власності на підземні сховища

Підземні сховища нафти, газу та продуктів їх переробки, створені в природних ємностях, є об'єктами права державної власності.

Стаття 41. Порядок спорудження та експлуатація підземних сховищ нафти, газу і продуктів їх переробки

Спорудження та експлуатація підземних сховищ нафти, газу та продуктів їх переробки здійснюються на підставі спеціальних дозволів на будівництво та експлуатацію підземних сховищ, виданих центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр, технологічних схем і проектів та проектів їх облаштування.

Проектно-кошторисна документація (проекти, робочі проекти, робоча документація) на спорудження і реконструкцію підземних сховищ підлягає у встановленому порядку оцінці впливу на довкілля та комплексній державній експертизі.

Введення підземних сховищ у дослідно-промислову і промислову експлуатацію здійснюється на підставі заяви користувача нафтогазоносними надрами за рішенням центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі, погодженим з центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері промислової безпеки та державного гірничого нагляду, та іншими органами.

Розділ VIII. МАГІСТРАЛЬНИЙ ТРУБОПРОВІДНИЙ ТРАНСПОРТ І ПЕРЕВАЛЮВАЛЬНІ КОМПЛЕКСИ НАФТИ, ГАЗУ ТА ПРОДУКТІВ ЇХ ПЕРЕРОБКИ

Стаття 42. Введення в експлуатацію і виведення з експлуатації магістральних трубопроводів

Введення в експлуатацію і виведення з експлуатації магістральних трубопроводів нафти, газу та продуктів їх переробки здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Стаття 43. Відносини між підприємствами магістрального трубопровідного транспорту, перевалювальними комплексами нафти, газу та продуктів їх переробки і відправниками

Відправники незалежно від форми власності мають рівні права на користування магістральним трубопровідним транспортом і перевалювальними комплексами нафти, газу та продуктів їх переробки, що перебувають у державній власності.

Відправники мають право обирати маршрут транспортування. Підприємства магістрального трубопровідного транспорту зобов'язані надавати відправникам інформацію про можливі маршрути транспортування.

Стаття 44. Єдина газотранспортна система України

У межах Єдиної газотранспортної системи України відповідно до закону діють обов'язкові для всіх організаційних структур виробнича дисципліна, правила надання оперативної інформації про обсяги газопостачання, об'єм, режими транспортування і споживання газу, обліковий час, порядок взаємодії структур системи у разі виникнення ускладнень з газопостачанням в окремих регіонах України під час різких похолодань, аварій, планового ремонту.

В Україні діє єдина централізована диспетчерська система оперативно-технологічного управління виробництвом, передачею та постачанням природного газу.

Функції диспетчерського (оперативно-технологічного) управління Єдиною газотранспортною системою України виконує оператор Єдиної газотранспортної системи України, який визначається центральним органом виконавчої влади, що

забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі, а у передбачених законом випадках - центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі, за згодою Верховної Ради України.

{Частина четверту статті 44 виключено на підставі Закону № 1645-VII від 14.08.2014}

Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління поширюється на суб'єкти підприємницької діяльності нафтогазової галузі, об'єкти яких підключені до Єдиної газотранспортної системи України.

Централізоване диспетчерське (оперативно-технологічне) управління передбачає:

планування та оперативне управління потужностями з урахуванням режимів газопостачання;

планування та контроль за додержанням режиму роботи Єдиної газотранспортної системи України;

запобігання аварійним ситуаціям і ліквідація їх наслідків у Єдиній газотранспортній системі України шляхом підтримання необхідних режимів роботи, забезпечення надійного і сталого функціонування Єдиної газотранспортної системи України та її спільної роботи з газотранспортними системами сусідніх держав;

здійснення контролю за впровадженням нових систем протиаварійної автоматики та захисту, а також засобів зв'язку і диспетчерського (оперативно-технологічного) управління.

Усі оперативні команди і розпорядження оператора Єдиної газотранспортної системи України, що здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління відповідно до законодавства України, підлягають беззаперечному виконанню всіма суб'єктами підприємницької діяльності, об'єкти яких підключені до Єдиної газотранспортної системи України.

Втручання в диспетчерське (оперативно-технологічне) управління Єдиною газотранспортною системою України з боку органів влади та органів місцевого самоврядування, політичних партій і рухів та інших громадських організацій не допускається, крім випадків, передбачених законодавством України.

Суб'єкти підприємницької діяльності, об'єкти яких підключені до Єдиної газотранспортної системи України, зобов'язані подавати відповідно до закону

оператору Єдиної газотранспортної системи України, що здійснює диспетчерське (оперативно-технологічне) управління, звіти та інформацію, передбачені нормативно-технічними документами.

Положення про функціонування Єдиної газотранспортної системи України затверджується Кабінетом Міністрів України.

Розділ ІХ. ОХОРОНА ДОВКІЛЛЯ **Стаття 45. Охорона довкілля у процесі користування нафтогазоносними надрами**

Суб'єкти господарської діяльності незалежно від форми власності, що здійснюють користування нафтогазоносними надрами, видобуток, транспортування, зберігання, переробку та реалізацію нафти, газу та продуктів їх переробки, повинні дотримуватися вимог законодавства про охорону довкілля, нести відповідальність за його порушення і здійснювати технічні, організаційні заходи, спрямовані на зменшення шкідливого впливу на нього.

Проекти на проведення геологорозвідувальних робіт на землях природоохоронного, оздоровчого, рекреаційного та історико-культурного призначення підлягають обов'язковій оцінці впливу на довкілля.

Стаття 46. Ліквідація аварійних викидів газу, нафти чи пластової води із свердловин

Ліквідацію аварійних викидів газу, нафти чи пластової води із свердловин здійснюють користувачі нафтогазоносними надрами, які проводять буріння розвідувальних та експлуатаційних нафтових і газових свердловин, а також розробку нафтових і газових родовищ та експлуатацію підземних сховищ газу.

Надрокористувачі повинні укладати із спеціалізованими підрозділами із запобігання та ліквідації відкритих нафтових і газових фонтанів угоди на виконання ними інспекційно-профілактичних і аварійних робіт.

Для негайної локалізації, ліквідації можливих наслідків або відвернення загрози настання надзвичайної ситуації, аварій (аварійних ситуацій), проведення капітального ремонту нафтових і газових свердловин та об'єктів їх облаштування власники спеціальних дозволів на користування нафтогазоносними надрами мають право безперешкодного проїзду до місця надзвичайної ситуації, аварії (аварійної ситуації) та виконання відповідних ремонтних і аварійно-відновлювальних робіт без погодження з власниками або користувачами земельних ділянок, з повідомленням їх у дводенний строк після початку виконання таких робіт та наступним відшкодуванням збитків після завершення робіт у порядку, визначеному відповідно до закону.

Стаття 47. Охоронні та санітарно-захисні зони об'єктів нафтогазової галузі

Для забезпечення безпеки населення, що проживає в районі розташування об'єктів нафтогазової галузі, встановлюються охоронні та санітарно-захисні зони, розміри і порядок використання яких визначаються чинним законодавством та проектами цих об'єктів, затвердженими в установленому порядку.

Розділ X. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У НАФТОГАЗОВІЙ ГАЛУЗІ **Стаття 48. Охорона об'єктів нафтогазової галузі**

Особливо важливі об'єкти нафтогазової галузі, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України, охороняються спеціалізованими охоронними підрозділами відповідно до чинного законодавства.

Режим охорони інших об'єктів нафтогазової галузі відповідні підприємства визначають самостійно з дотриманням вимог чинного законодавства.

Стаття 49. Спільна діяльність з користування нафтогазоносними надрами

У разі, якщо діяльність, пов'язана з користуванням нафтогазоносними надрами, здійснюється на умовах договору про спільну інвестиційну діяльність, спільне виробництво, виробничу кооперацію, один із учасників цього договору зобов'язаний мати відповідний спеціальний дозвіл на користування нафтогазоносними надрами.

Стаття 50. Особливості умов праці у нафтогазовій галузі

Підприємства нафтогазової галузі зобов'язані укомплектувати робочі місця кваліфікованими кадрами, забезпечувати їм безпечні умови праці.

Працівники, які забезпечують виробничі процеси в нафтогазовій галузі, зобов'язані проходити спеціальну підготовку і перевірку знань (атестацію) згідно з вимогами законодавства. Перелік спеціальностей і посад працівників, які повинні проходити спеціальну підготовку і атестацію, затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері промислової безпеки та гірничого нагляду, за погодженням із центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику в нафтогазовому комплексі.

Працівникам підприємств нафтогазової галузі, які перебувають в зоні впливу шкідливих і небезпечних факторів, надаються передбачені чинним законодавством пільги у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Дисципліна праці працівників, зайнятих на роботах по видобутку нафти і газу на континентальному шельфі, а також працівників спеціалізованої служби із

запобігання та ліквідації нафтових та газових фонтанів, регулюється відповідними положеннями, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

Стаття 51. Відповідальність за порушення законодавства, що регулює діяльність у нафтогазовій сфері

Особи, винні у порушенні законодавства, що регулює діяльність у нафтогазовій галузі, несуть адміністративну, цивільно-правову чи кримінальну відповідальність за:

крадіжку нафти, газу та продуктів їх переробки, у тому числі з трубопроводів;

пошкодження приладів обліку нафти, газу та продуктів їх переробки;

розукомплектування та пошкодження об'єктів нафтогазової галузі, розкрадання майна цих об'єктів;

створення перешкод у виконанні робіт, пов'язаних з обслуговуванням об'єктів нафтогазової галузі;

порушення встановлених норм безпеки, що створює загрозу безпечній життєдіяльності населення та експлуатаційного персоналу;

порушення правил охорони об'єктів нафтогазової галузі;

вчинення насильницьких дій, які перешкоджають виконанню оперативним персоналом та посадовими особами об'єктів нафтогазової галузі своїх службових обов'язків;

порушення умов та правил діяльності, що передбачені відповідним спеціальним дозволом на користування нафтогазоносними надрами та угодою про умови користування нафтогазоносними надрами;

незабезпечення газом споживачів, які не порушують своїх зобов'язань перед постачальниками;

відмову підприємств нафтогазової галузі надавати інформацію щодо нафтогазоносності надр до Державного інформаційного геологічного фонду України у випадках, передбачених чинним законодавством;

невиконання розпоряджень, експертних висновків, приписів органів, які здійснюють державний нагляд і контроль за додержанням чинного законодавства в нафтогазовій галузі, а також створення перешкод для виконання службових обов'язків представниками цих органів.

Законами України може бути встановлена відповідальність за інші порушення законодавства, що регулює діяльність у нафтогазовій галузі.

Стаття 52. Міжнародне співробітництво

Суб'єкти нафтогазової галузі беруть участь у міжнародному науково-технічному, зовнішньоекономічному та інших формах міжнародного співробітництва відповідно до законодавства та міжнародних договорів України.

Якщо міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору.

Розділ XI. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

1. Цей Закон набирає чинності з дня його опублікування.

2. Об'єкти магістрального трубопровідного транспорту і перевалювальні комплекси нафти, газу та продуктів їх переробки, що побудовані за кошти комунальних або приватних власників після набрання чинності Законом України "Про трубопровідний транспорт", можуть перебувати в комунальній або приватній власності, а також передаватися у державну власність згідно з законом.

3. Статтю 6 Закону України "Про страхування" (Відомості Верховної Ради України, 1996 р., № 18, ст. 78; 1998 р., № 2, ст. 4, № 11-12, ст. 50; 1999 р., № 4, ст. 35; 2000 р., № 19, ст. 143, № 27, ст. 213, № 38, ст. 318, № 50, ст. 436; 2001 р., № 15, ст. 73) доповнити пунктом 35 такого змісту:

"35) страхування майнових ризиків при промисловій розробці родовищ нафти і газу у випадках, передбачених Законом України "Про нафту і газ".

4. Пункт 6 частини першої статті 26 Кодексу України про надра (Відомості Верховної Ради України, 1994 р., № 36, ст. 340) після слів "двох років" доповнити словами "а для нафтогазоперспективних площ та родовищ нафти та газу - 180 календарних днів".

5. Кабінету Міністрів України у двомісячний строк:

подати на розгляд Верховної Ради України пропозиції щодо приведення законодавчих актів України у відповідність із Законом України "Про нафту і газ";

привести свої рішення у відповідність із цим Законом;

забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади прийнятих ними нормативно-правових актів, що не відповідають цьому Закону;

відповідно до компетенції забезпечити прийняття нормативно-правових актів, передбачених цим Законом.

Президент України

Л.КУЧМА

м. Київ

12 липня 2001 року

№ 2665-III

Закон чинний. Актуальність перевірено 10.02.2021